

Şubat ayının hangi günüydü hatırlamıyorum, Kasım ayında bir yıl üç aylık tutukluluktan sonra tahliye olan Belma benim bulunduğum Konya hapishanesinde ziyarete gelmişti. Ülke dışına gidecekti çünkü sürekli takip altındaydı. Evden çıkar çıkmaz yanında bir polis arabası beliriyor ve hiç ayrılmıyordu. Ben gitmesine taraftar değildim ama anladığım kadarıyla ailesi bastırıyordu. Her durumda ortalıkta dolaşmaması gerekiyordu, her an yeniden alınabilirdi ya da infaz edilebilirdi.

Gardiyanlar odasında karşılıklı oturduk ve yaklaşık bir saat boyunca pek az konuştuk, birbirimize bakmakla yetindik. Isparta hapishanesindeki isyan sırasında kadınlar koğuşunun mazgalına gidip görüştüğümde sorduğu soru ikimizin de kafasındaydı: ne olacağız biz?

Benim müebbet hapis cezası alacağım kesindi; ne zaman hapisten çıkardım, belli değildi. O ise burada olmayacaktı ama burada olsa bile o soru kendini tekrarlayacaktı: ne olacağız biz?

Bunun karşılıklı olarak son görüşmemiz olduğunu ikimiz de bilemezdik; benim bir yıl iki ay sonra kaçacağımı bilemeyeceğimiz gibi...

Vedalaştık, gitti...

Kısa süre sonra Aydın hapishanesine sürgüne gittim. Orada kaldığım birkaç ay içinde ciddi bir firar teşebbüsümüz oldu, başaramadık. Ardından sıkıyönetim ilan edilen İstanbul'da Selimiye Askeri Hapishanesine gönderildim. Dava dosyası buraya kalkmıştı.

Gider gitmez adresini hemen bildirmişti. Yazıyordum ama eline geçiyor muydu bilmiyorum. Tek mektubunu aldım. Ottawa'da hayata alışmaya çalıştığından, oradaki küçük bir grup Türklerle tanıştığından söz ediyordu. Üzüntülüydü çünkü "gözden irak olan gönülden irak olur" diye düşünüyordu.

O sırada ben 29, Belma 24 yaşındaydı. Genç bir kadının ne zaman hapisaneden çıkacağı belli olmayan bir adamı uzak bir ülkede yıllarca beklemesi mümkün olmayabilirdi. Bu ihtimali aklıma getirmek istemiyordum ama pekala olabilirdi ve buna karşı söyleyebileceğim bir şey de bulunmuyordu.

Hayat çok farklı aktı; kaçtım, ardından bir süre bir yere çıkmadan saklanmak zorundaydım, ardından da düşük düzeyde de olsa İstanbul ve çevresindeki çalışmalara katıldım. Belma'ya yazmam mümkün değildi. Sonradan öğrendiğim kadarıyla İstanbul'daki ailesi kaçtığımı hemen kendisine bildirmişti.

Arada olanları atlıyorum. 12 Eylül sırasında ve sonrasındaki birkaç ay İstanbul'daydım. İbrahim Yalçın ile birlikte Adana'ya gittik; ben orada kalıp Suriye'ye geçecek, ardından geri dönecektim. İbrahim hemen döndü. Adana'da iken İstanbul yakalanması oldu, bunu daha sonra öğrenecektim ve dönüş yolu da kapandı.

Haziran 1981'de Paris'e gelir gelmez Belma'nın bendeki adresine mektup yazdım; adres aynı mıydı, bunu da bilmiyordum. Biraz geçtikten sonra telefon numarasını bildiren cevap geldi ve iyi hatırlıyorum tam 12 Eylül 1981 günü telefonla görüştük.

Telefonda neredeyse şok geçirdim diyebilirim, karşımdaki başka birisiydi. Ben mi değişmişim, o mu değişmişti, ikimizde mi değişmiştik, bilmiyorum ama 2,5 yıl önceki ya da Şubat 1979'daki konuşulmadan anlaşılan derin romantizm yoktu.

Sonraki aylarda telefonla epeyce konuştuk ama bu durumu aşamadık.

Şöyle bir belirleme yapsam yanlış olmaz sanırım: Kanada gibi uzak ve o yıllarda Türkiye'den pek kimsenin bulunmadığı bir ülkeye değil de mesela Almanya'ya gelmiş olsaydı, ikimizin de geleceği farklı olabilirdi. Benim o sırada kimlik ve ekonomik sorunlar nedeniyle Kanada'ya gitmem mümkün değildi, mümkün olduğunda da artık anlamı kalmamıştı.

1982'de bitti.

13 yıl sonra 1995'te Belma bana ulaştı. Belki birkaç tanesi kalmıştır diye mektupları da o zaman istemiştim. Hepsini birlikte götürmüş ve tamamının fotokopilerini gönderdi. Evliydi, iki çocuğu vardı, mutluydu ama geçmişin içinde bu kadar güçlü iz bırakacağını düşünmemişti.

Neden o zaman (1981-1982'de) hiç ısrar etmediğimi sordu.

Neden ısrar edeceğim? Niye başkası var diye kızmak hakkım bulunmuyor. Bu durumda yapılacak olan ısrar etmek değil, alanı terk etmektir. Başkası varsa, ki olabilir, çeker gidersin. Kadını kazanmak için mücadele vermek benim yapabileceğim bir şey değildir. İnsan üzülür, kırılır ama yapılacak olan budur.

Belma'ya Mektuplar kitap olarak basıldı. Gelecekte bir zaman fırsatım olursa eğer başka bir projem bulunuyor: bu mektuplardan seçmeler yapıp, benzerlerinden de örneklerle birlikte basmak... Benimki hapisneden hapishaneye yazılan mektuplardı ama hapisneden dışarıya yazılanlar da bulunuyor. SSCB zamanında Sibiry'a'da bir kampa haksız ceza alarak sürülen bir adamın eşine yazdığı mektuplardan seçmeler yayınlanmıştı, hemen almıştım. İnanılmaz bir şey bu çünkü mektuplar postayla değil elden gidiyor. Bir çeşit çalışma kampından adam yazıyor, elden verip dışarı çıkarıyor, o başkasına veriyor ve uzak mesafede yaşayan eşine kadar ulaşıyor.

Bu tür bir şey bizde olmaz ama Ruslarda derin romantizm vardır; anlarlar ve destek olurlar.

Devrim öncesindeki Rus romanlarında bunu görürsünüz, devrim sonrasında Simonov'un romanlarında da aynısını bulabilirsiniz. Bir romanının adını hala hatırlarım: **Bir Daha Görüşmeyeceğiz**

İlya Ehrenburg'un **Fırtına** adlı üç ciltlik romanında da benzer bir durum vardır: kadınla erkek evlenirler ve ertesi gün Nazi Almanyası SSCB'ye saldırır, savaş başlar. Adam orduya katılır ve dönecek midir, belli değildir.

Isparta hapishanesinde iken bu romanı Belma'nın tavsiyesi üzerine okumuştum.

Böyle işte...